

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

KLASA: 310-35/20-01/22
URBROJ: 371-04-20-3
Zagreb, 10. rujna 2020.

PRIJEDLOG METODOLOGIJE UTVRĐIVANJA IZNOSA TARIFNIH STAVKI ZA JAVNU USLUGU OPSKRBE PLINOM I ZAJAMČENU OPSKRBU

- popratni dokument uz savjetovanje sa zainteresiranom javnošću -

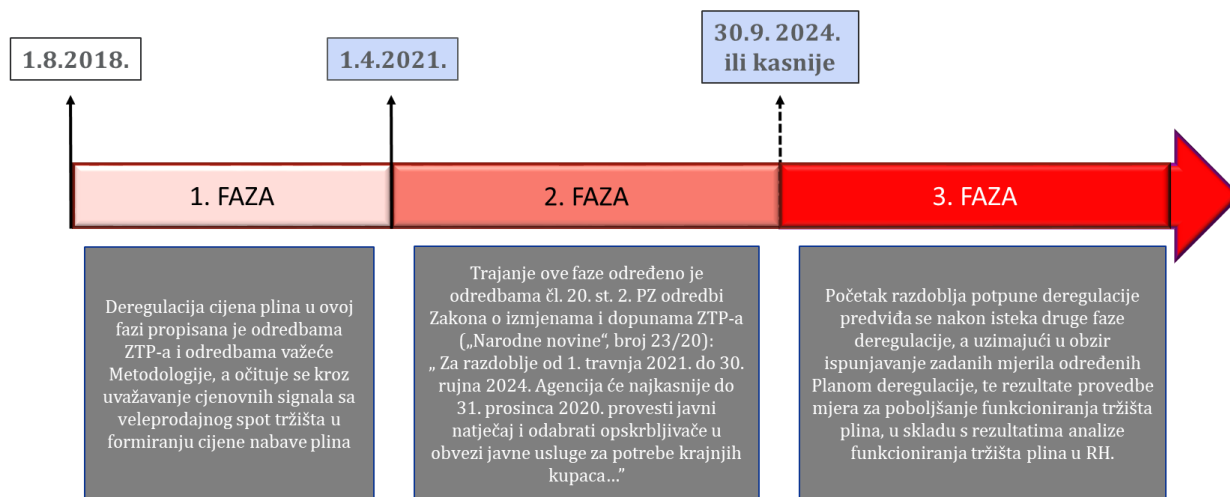
Opskrba plinom u obvezi javne usluge predstavlja mjeru zaštite krajnjih kupaca iz kategorije kućanstvo putem reguliranja uvjeta opskrbe plinom. Javna usluga opskrbe plinom, u skladu s odredbama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, broj 18/18 i 23/20) (dalje: ZTP), obavlja se prema reguliranim uvjetima, pri čemu opskrbljivač u obvezi javne usluge isporučeni plin krajnjim kupcima naplaćuje primjenom važećih iznosa tarifnih stavki donesenima sukladno metodologiji utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu. Regulatorni mehanizmi zaštite krajnjih kupaca koji koriste javnu uslugu, osim odredbama ZTP-a, propisani su i odredbama Općih uvjeta opskrbe plinom („Narodne novine“, broj 50/18, 88/19 i 39/20).

Osim toga, ZTP-om je propisana mjera zaštite krajnjih kupaca priključenih na distribucijski sustav putem prava na zajamčenu opskrbu. Uloga zajamčenog opskrbljivača je u ograničenom periodu pružati javnu uslugu opskrbe plinom, prema reguliranim uvjetima, krajnjem kupcu koji je pod određenim okolnostima ostao bez opskrbljivača plinom, odnosno ako je postojećem opskrbljivaču plinom prestala važiti dozvola za obavljanje energetske djelatnosti opskrbe plinom ili mu je dozvola privremeno ili trajno oduzeta, ili ako se radi o opskrbljivaču u poteškoćama koji nije podmirio dospjele novčane obveze u razdoblju od najmanje 60 dana. Period pružanja usluge i odgovarajuće uvjete zajamčene opskrbe propisuje ZTP, dok način određivanja iznosa tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu propisuje metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu.

S ciljem razrade propisanog zakonskog okvira budućeg modela javne usluge, a kako bi prikupila ideje i prijedloge dionika energetskeg sektora, HERA je u razdoblju od 1. do 25. kolovoza 2020. provela [javno savjetovanje o razvoju modela javne usluge opskrbe plinom](#), a koje je obuhvaćalo dvije cjeline:

- provedbu javnog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge za razdoblje od 1. travnja 2021. te
- definiranje i izradu **Plana deregulacije cijena plina**.

Naime, razvoj modela javne usluge opskrbe plinom, kroz prvu i drugu fazu deregulacije cijena plina kao jedne od mjera za promoviranje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguranje optimalnog funkcioniranja tržišta plina, određen je odredbama ZTP-a, dok će se modalitet i obuhvat opskrbe u obvezi javne usluge u trećoj fazi i eventualnim daljnjim fazama razmotriti u postupku donošenja plana deregulacije i definirati Planom deregulacije cijena plina.

Slika 1. Deregulacija cijene plina po fazama

U razdoblju od 1. travnja 2021., javna usluga opskrbe plinom trebala bi doprinosti stvaranju dodatnih preduvjeta za razvoj učinkovitog tržišnog natjecanja i tržišnom formiranju krajnje cijene opskrbe plinom uz osiguranje zaštite krajnjih kupaca. Prijelaznim i završnim odredbama ZTP-a propisano je da će HERA, za razdoblje od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024., najkasnije do 31. prosinca 2020. provesti javni natječaj i odabrati opskrbljivače u obvezi javne usluge za potrebe krajnjih kupaca u skladu s člancima 61. i 62. ZTP-a.

Također se, u skladu s odredbama ZTP-a, nakon 31. ožujka 2021. ukida uloga opskrbljivača na veleprodajnom tržištu koji obavlja opskrbu u obvezi javne usluge za opskrbljivače u obvezi javne usluge koji su ga odabrali. Jednako tako, HERA nakon 31. ožujka 2021. više ne određuje referentnu cijenu plina.

U svrhu unaprjeđenja i daljnjeg razvoja javne usluge opskrbe plinom, a uzimajući u obzir prijedloge i mišljenja zainteresirane javnosti prikupljene tijekom navedenog javnog savjetovanja, HERA je izradila Prijedlog Metodologije utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu (dalje: Prijedlog Metodologije) koji se upućuje na savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, u razdoblju od 10. do 24. rujna 2020. godine. **Prijedlogom Metodologije** detaljno se definira **okvir regulacije cijene javne usluge opskrbe plinom u razdoblju od 1. travnja 2021.**, kao i preduvjeti za provedbu javnog natječaja za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge.

Osnovni kriterij za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge na javnom natječaju, u skladu s odredbama ZTP-a, je najniži trošak opskrbe plinom, pri čemu će efekt tržišnog natjecanja među opskrbljivačima plinom omogućiti ostvarivanje koristi za krajnje kupce iz kategorije kućanstvo, s obzirom da će za opskrbljivača u obvezi javne usluge za svako distribucijsko područje biti odabran najkvalificiraniji i najkonkurentniji ponuđač na natječaju.

Slijedom navedenog, Prijedlog Metodologije sadrži sljedeće bitne promjene u utvrđivanju krajnje cijene opskrbe plinom za razdoblje od 1. travnja 2021. u odnosu na sadašnje razdoblje koje traje do 31. ožujka 2021.:

- mijenja se **struktura krajnje cijene opskrbe plinom**, odnosno obuhvat troška opskrbe plinom, na način da **trošak nabave plina** odražava isključivo cijenu plina na referentnom plinskom tržištu, dok se svi troškovi poslovanja opskrbljivača u obvezi javne usluge, uključujući troškove korištenja plinske infrastrukture, troškove energije uravnoteženja, ostale operativne troškove i maržu opskrbljivača u obvezi javne usluge, izdvajaju u zasebnu komponentu **troška opskrbe plinom** koja je ujedno i osnovni kriterij za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge na javnom natječaju,
- **regulacijska godina** za koje se utvrđuje krajnja cijena opskrbe plinom jednaka je plinskoj godini, osim u prijelaznom razdoblju od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024.,
- **trošak nabave plina** određuje se prema stvarnom kretanju cijene plina na referentnom plinskom tržištu za 11 mjeseci koji neposredno prethode danu izračuna troška nabave plina, čime se unaprjeđuje dosadašnji način izračuna cijene plina,
- ukida se **ograničenje maksimalne promjene troška nabave plina** između pojedinih regulacijskih godina,
- ukida se **načelo gornje granice krajnje cijene opskrbe plinom** koje je omogućavalo da opskrbljivač u obvezi javne usluge može samostalno donijeti odluku o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom,
- **fiksna mjesečna naknada za opskrbu plinom** postaje sastavni dio troška opskrbe plinom koji se nudi na javnom natječaju za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge.

Detaljnija obrazloženja promjena navedena su u nastavku:

Struktura krajnje cijene opskrbe plinom - Trošak opskrbe plinom

Krajnja cijena opskrbe plinom prema važećoj Metodologiji utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu („Narodne novine“, broj 34/18, 14/20) (dalje: važeća Metodologija), u razdoblju do 31. ožujka 2021. godine, sastoji se od referentne cijene plina, troška distribucije i troška opskrbe plinom, a od 1. travnja 2021. godine od troška distribucije i troška opskrbe plinom. Trošak opskrbe plinom, u skladu s važećom Metodologijom, od 1. travnja 2021. godine namijenjen je pokrivanju troškova poslovanja opskrbljivača u obvezi javne usluge, uključujući troškove nabave plina, troškove korištenja transportnog sustava i sustava skladišta plina, troškove organiziranja tržišta plina i troškove temeljem obračuna propisanih odredbama Pravila o organizaciji tržišta plina, te ostale operativne troškove opskrbljivača u obvezi javne usluge.

Osnovni kriterij za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge, **na javnom natječaju** kojeg provodi HERA, je **najniži trošak opskrbe plinom**. HERA će u natječajnoj dokumentaciji objaviti najviši trošak opskrbe plinom iznad kojeg ponude neće biti prihvatljive.

Prema Prijedlogu Metodologije, trošak opskrbe plinom namijenjen je pokrivanju troškova korištenja plinske infrastrukture, odnosno transportnog sustava, sustava skladišta plina i/ili terminala za UPP, troškova energije uravnoteženja i ostalih troškova u skladu s odredbama Pravila o organizaciji tržišta plina te ostalih operativnih troškova i marže opskrbljivača u obvezi javne usluge, čime trošak nabave plina nije predmetom natječaja te se njegov način utvrđivanja propisuje formulom na temelju podataka s referentnog plinskog tržišta TTF.

U skladu s Prijedlogom Metodologije, trošak opskrbe plinom određen za svako distribucijsko područje, na temelju provedenog javnog natječaja, ostaje nepromijenjen u razdoblju za koje je na natječaju odabran opskrbljivač u obvezi javne usluge.

Regulacijska godina za koju se utvrđuje krajnja cijena opskrbe plinom

Budući da je odredbama članka 59. ZTP-a propisano da se opskrbljivač u obvezi javne usluge određuje odlukom HERA-e na razdoblje od tri plinske godine, a na temelju javnog natječaja, predlaže se utvrđivanje krajnje cijene opskrbe plinom za **regulacijsku godinu koja je jednaka plinskoj godini**. Pri tome bi se odluka kojom se određuje krajnja cijena plina donosila za razdoblje od 1. listopada do 31. prosinca tekuće godine te za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna iduće godine.

Iznimno, prijelaznim odredbama se predlaže, za razdoblje od 1. travnja 2021. do 30. rujna 2024. utvrđivanje krajnje cijene opskrbe plinom za regulacijsku godinu koja je jednaka skladišnoj godini, osim za regulacijsku godinu 2023./2024. koja je pola godine duža, kako slijedi:

- za regulacijsku godinu 2021/2022., za razdoblje od 1. travnja 2021. do 31. prosinca 2021. te za razdoblje od 1. siječnja 2022. do 31. ožujka 2022.
- za regulacijsku godinu 2022/2023., za razdoblje od 1. travnja 2022. do 31. prosinca 2022. te za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023.
- za regulacijsku godinu 2023/2024., za razdoblje od 1. travnja 2023. do 31. prosinca 2023. te za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 30. rujna 2024.

Također, za regulacijsku godinu 2021/2022., za razdoblje od 1. travnja 2021. do 31. prosinca 2021. odluku o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom HERA je dužna objaviti najkasnije do 22. ožujka 2021., a za razdoblje od 1. siječnja 2022. do 31. ožujka 2022. najkasnije do 22. prosinca 2021., s obzirom da od 1. siječnja 2022. započinje novo regulacijsko razdoblje za distribuciju plina.

Trošak nabave plina

Važeća cijena nabave plina odražava jedinični trošak nabave plina na referentnom plinskom tržištu, a izračunava se na temelju cijena terminskih ugovora (engl. *futures*) na nizozemskom plinskom tržištu TTF (engl. *Title Transfer Facility*). Cijena nabave plina za regulacijsku godinu t utvrđuje se kao aritmetička sredina svih *Bid* i *Offer* cijena terminskih ugovora „*TTF Price Assessment – Summer*“ i „*TTF Price Assessment – Winter*“, objavljenih u godini t-1 u publikaciji ICIS HEREN „*European Spot Gas Markets*“, a koji se odnose na isporuku plina za regulacijsku godinu t.

Trošak nabave plina, prema Prijedlogu Metodologije, utvrđivao bi se **na temelju cijena trgovanja sezonskim terminskim ugovorima** (zima i ljeto) na referentnom europskom plinskom tržištu (TTF), **objavljenih tijekom razdoblja od prethodnih 11 mjeseci** (razdoblje od 1. listopada prethodne godine do 31. kolovoza tekuće godine), za isporuku plina u regulacijskoj godini t (plinskoj godini) za koju se utvrđuje cijena nabave plina.

S obzirom da je potrebno regulacijsko razdoblje sa skladišne promijeniti na plinsku godinu, a s ciljem da taj prijelaz minimalno utječe na način izračuna pojedinih komponenti i iznos krajnjih cijena, za regulacijsku godinu 2021/2022. i za regulacijsku godinu 2022/2023. trošak nabave plina utvrđivao bi se na temelju cijena trgovanja sezonskim terminskim ugovorima (ljeto i zima) na referentnom europskom plinskom tržištu (TTF), objavljenih tijekom razdoblja od prethodnih 11 mjeseci (razdoblje od 1. travnja prethodne godine do 28. veljače tekuće godine), a za regulacijsku godinu 2023/2024. na temelju cijena trgovanja sezonskim terminskim ugovorima (ljeto 2023., zima 2023., ljeto 2024.) na referentnom europskom plinskom tržištu (TTF), objavljenih tijekom razdoblja od prethodnih 11 mjeseci (razdoblje od 1. travnja 2022. do 28. veljače 2023.).

Također se predlaže ukidanje ograničenja maksimalne promjene troška nabave plina (važećih +/- 10%) budući da bi krajnja cijena plina trebala pratiti realno kretanje cijene plina na veleprodajnom tržištu i reflektirati tržišne signale. Navedeno bi, uz omogućavanje razvoja zdravog funkcioniranja veleprodajnog i maloprodajnog tržišta plina, trebalo rezultirati manjim rizikom za poslovanje opskrbljivača u obvezi javne usluge, a time i povoljnijom cijenom plina za krajnje kupce.

Načelo gornje granice krajnje cijene opskrbe plinom

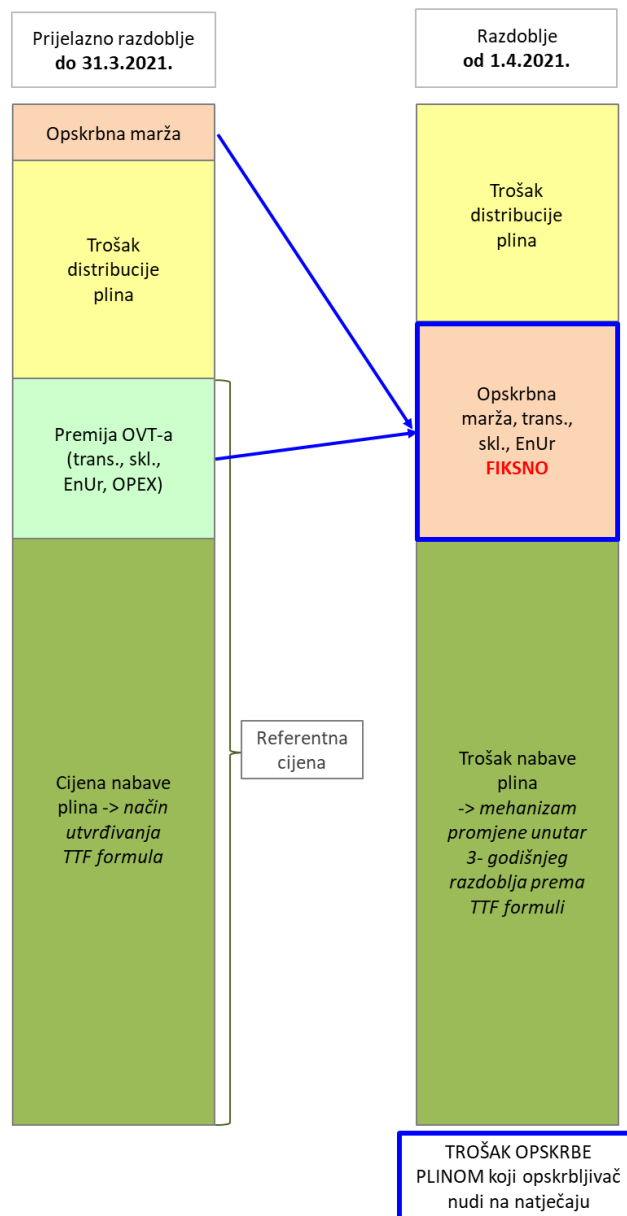
Budući da će se trošak nabave plina, tj. veleprodajna komponenta cijene vezati direktno na cijene s likvidnog plinskog tržišta, a trošak opskrbe plinom se nudi i određuje na javnom natječaju za odabir opskrbljivača u obvezi javne usluge, prijedlogom Metodologije ne predviđa se zadržavanje načela gornje granice krajnje cijene opskrbe plinom.

Također, osim regulirane krajnje cijene opskrbe plinom prema važećoj Metodologiji i Prijedlogu Metodologije, krajnja cijena opskrbe plinom može se dogovarati i na tržišnim osnovama, tj. kupci iz kategorije kućanstvo i dalje imaju slobodan izbor žele li kupovati plin po reguliranoj cijeni određenoj na temelju javnog natječaja ili po tržišnoj cijeni koju će slobodno dogovarati s opskrbljivačem plinom.

Fiksna mjesečna naknada

Prijedlogom Metodologije zadržavaju se važeće odredbe prema kojima fiksna mjesečna naknada postaje sastavni dio ukupnog troška opskrbe plinom.

Struktura krajnje cijene opskrbe plinom za kupce iz kategorije kućanstvo u sadašnjem razdoblju do 31. ožujka 2021. godine, kao i prijedlog strukture za razdoblje od 1. travnja 2021. godine, shematski su prikazane na slici 1.

Slika 2. Shematski prikaz strukture krajnje cijene opskrbe plinom (bez PDV-a)